

MARDİN-MAZIDAĞINDA BULUNAN BİR BALIK DIŞI

Fehmi ASLAN

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, Ankara

GİRİŞ

Mardin-Mazıdağı Bölgesi, Üst Kretase denizel ortamında bulunan bir balık dişinin Odontospidae ailesi temsilcisi olduğu saptanmıştır.

Yazımızda bu fosilin tanımı yapılacaktır.

SİSTEMATİK

Takım: HETERODONTEA

Alttakım: **ISURIDEA**

Familya: ODONTOSPIDAE

Cins: *ODONTASPIS*

Tür: *Odontaspis cuspidata* AGASSIZ

Materyel. — Bir adet balık dişi.

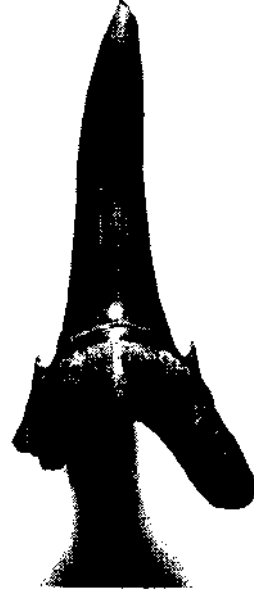
Lokalite. — Mardin-Mazıdağı.

Horizon. — Üst Kretase.

Tanıtlım.— Bu izale dişlerin dış yüzleri yassı, iç yüzleri ise dışbükeydir. Dişin ön ve arka kenarları keskindir. Diş ilk önce içe, sonra dışa döner. Dişin ön ve arkasında küçük birer dişçik bulunmaktadır. Dişin iç yüzü üzerinde uzunlamasına ince çizgiler vardır. Diş kökü iki kola ayrılır. Dişin iç yüzünde ve bu kök kollarının birleştiği yerde kök bir şişkinlik meydana getirir. Dişin taç kısmı kavisli olup, önce içe sonra dışa bükülür.

Karşılaştırma.— *Odontaspis cuspidata* Agassiz ile *Odontaspis acutissima* Agassiz'in dişleri arasında benzerlikler çoktur. Bu iki türü birbirinden ayıran en büyük özellik *Odontaspis acutissima* Agassiz'in *Odontaspis cuspidata* Agassiz'den daha narin, ince ve küçük olmasıdır; bilhassa dişin ön ve arkasında yer alan küçük dişçikler, dişin büyüklüğüne nazaran *Odontaspis cuspidata* Agassiz'de *Odontaspis acutissima* Agassiz'e oranla çok küçüktür.

Bu iki tür arasındaki diğer bir ayırım da köklerdeki farklılıktır. *Oxyrhina hastalis* Agassiz'in dişleri de genel form bakımından *Odontaspis cuspidata* Agassiz'i hatırlatırsa da, *Oxyrhina hastalis* Agassiz'de dişin taç kısmının kavislenmesi daha azdır; en büyük ayırım da dişlerin ön ve arkasında bulunan küçük dişçiklerin *Oxyrhina hastalis* Agassiz'de bulunmayışıdır.

Şek. 1 - *Odontaspis cuspidata* Agassiz'in dişinin iç yüzden görünüşü.

Şek. 2 - *Odontaspis cuspidata* Agassiz'in dişinin yandan görünüşü.

MARDİN-MAZIDAĞI'NDA BULUNAN BİR BALIK DIŞI

SONUÇ

Mardin-Mazıdağın'da ele geçmiş olan balık dişi, bu bölgenin, temsil edildiği Üst Kretase zaman birimi içinde denizel bir ortama sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, Türkiye'nin ileride yapılacak olan paleocoğrafya ve paleobiocoğrafyasına katkıda bulunabileceği gibi, *Odontaspis cuspidata* Agassiz'in migrasyonunun tespitinde faydalar sağlayabilecek niteliktedir.

Yayına verildiği tarih, 16 temmuz 1974

BİBLİYOGRAFYA

- AGASSIZ, L. (1844): Poissons fossiles. Vol. V, part I, p. 51.
- ARAMBOURG, C. (1925): Revision des Poissons fossiles de Licata. *Annales de Pal*, 14, Paris.
- (1927): Les Poissons fossiles d'Oran. *Materiaux pour la Carte Geol. d'Algerie*, 1re ser., Paleontologie.
- LERICHE, M. (1926): Les Poissons neogenes de la Belgique. *Memoires du Musee Royal d'Histoire Naturelle de Belgique*, Mem. no. 32, Bruxelles.
- (1951): Les Poissons tertiaires de la Belgique. *Ibid.*, no. 118, Bruxelles.
- TEKKAYA, İ. (1974): Türkiye'de yeni bulunan Omurgalı fosiller ve fosil yatakları. *M.T.A. Derg.*, no. 83, Ankara.
- ZITTEL, K. von (1925): Textbook of paleontology. *Macmillan and Co.*, p. 316, fig. 374, London.